

NGƯỜI PHẬT TỬ

VỚI NGÀY LỄ VU LAN

Đồng Minh

Vu Lan là gọi tắt, gọi cho đủ là Vu Lan Bồn. Chữ Vu Lan Bồn phiên âm từ tiếng Phạn Ullambana, người Trung Hoa dịch là Giải đảo huyền, tức là mở cái tội treo ngược. Lễ Vu Lan là lễ cầu nguyện giải cứu cái tội treo ngược, hay cứu khổ vong linh đang bị đọa đày nơi cõi âm. Mỗi năm lễ Vu Lan, rằm tháng Bảy Âm lịch, đến với Phật tử chúng ta trên khắp thế giới nói chung, và trong cộng đồng người Việt tị nạn nói riêng. Nơi đâu có người Phật tử Việt Nam đặt chân hồ hải, nơi đó chắc chắn có sự lắng lòng. Dù qua bao nhiêu gian khổ đắng cay vật lộn với cuộc sống đau thương, hay thành công rực rỡ, thì hàng năm phút lắng lòng vẫn đến với mọi người con Phật. Đó là truyền thống của mùa báo hiếu Vu Lan mà người Phật tử từ nhiều thế kỷ qua đã dành cho người thân, cho gia đình, cho tổ tiên, cũng như cho bao nhiêu người quen hay không quen, đã đi qua trong cuộc sống quá khứ hay hiện tại của mình, bằng những buổi lễ cầu nguyện, cúng cô hồn ở chùa chiền, tư gia, chợ búa, hay bên đường lộ. Tháng 7 vì thế được xem là tháng xá tội vong nhân, thời gian mà mọi người tìm đến với nhau trong tình thương yêu thông cảm, dù là kẻ chết, người sống cũng xóa bỏ hết hận thù tội lỗi. Ngay cả Diêm Vương cai quản mười cửa ngục cũng mở hết ngục ra xá tội cho các tù nhân. Vì vậy dân gian có câu:

“Tháng bảy ngày rằm xá tội vong

nhân”

và:

*Tết tháng bảy muta phùng gió bắc,
Các vong hồn kêu khóc thê lương.
Nhờ lệnh ân xá Diêm Vương
Tìm đường trở lại cố hương thăm nhà.*

Nhưng do đâu lại có ngày lễ này?

Theo kinh Vu Lan thì Ngài Mục Kiền Liên là đệ tử Phật tu hành chứng được sáu phép thần thông, Ngài dùng thiên nhãn xem thấy mẹ mình là bà Thanh Đề, sanh làm naga quý, đói khát khổ sở. Ngài dùng thần thông đem cơm nước đến cho mẹ, nhưng cái nghiệp của naga quý thấy cơm hóa thành lửa, thấy nước biến thành máu, nên bà không thể nào ăn được. Ngài thấy vậy buồn rầu trở về xin Phật chỉ cách cứu mẹ. Đức Phật dạy: “Ngày rằm tháng 7 là ngày tự tử của chúng Tăng, sau ba tháng an cư tu tập, giới cao, đức trọng, ông nên thiết lễ trai tăng cúng dường, chư tăng thọ dụng, thành tâm chú nguyện, nhờ đó mẹ ông mới được siêu thoát.” Ngài Mục Kiền Liên trở về làm y như lời Phật dạy. Quả nhiên nội trong ngày ấy người mẹ thoát kiếp naga quý, sanh về cõi trời hưởng phước. Từ đó mở ra một kỷ nguyên Vu Lan hiếu hạnh cho người Phật tử lắng lòng cầu nguyện, báo ân cha mẹ, ông bà, tổ tiên và mọi người. Lắng lòng để xóa bỏ hận thù, vượt qua tranh chấp tỵ hiềm, tha thứ tội lỗi cho

nhau, dù là ở cõi sống hay đã đi vào cõi chết. Vì vậy mùa báo hiếu Vu Lan không phải chỉ ăn chay hoặc đến chùa cầu nguyện, mà còn mang ý nghĩa sâu xa nhất là làm tất cả điều lành, tránh xa tất cả các điều ác, để hồi hướng cho vong linh như lời Phật dạy: “Chư ác mạc tác, chúng thiện phụng hành”, có nghĩa là các việc ác chớ làm, làm các việc thiện.

Điều thiện nhỏ nhất là ăn chay, và điều lành cao nhất là đem tất cả của cải ra bố thí cho những người nghèo khó, đồng thời cũng không làm bất cứ việc ác nhỏ nào gây tổn hại đến kẻ khác.

Mùa báo hiếu Vu Lan cũng là mùa cho những người con sám hối ăn năn những lỗi lầm đã gây ra trong đời sống hằng ngày, như có những lời vô lễ với cha mẹ, hoặc phụng dưỡng cha mẹ không chu đáo, làm buồn lòng cha mẹ... Cha mẹ là những người sanh thành dưỡng dục ta khôn lớn, nuôi dạy ta nên người. Dù ai kia có địa vị cao, chức quyền trọng, hay người cùng đinh dong ruổi, gặp tiết thu sang chắc cũng phải chạnh lòng, bùi ngùi hồi tưởng đến song thân, nhớ lại thân bằng quyến thuộc và bạn bè xa gần, nhớ nơi quê xưa đất tổ, không khỏi rơi lệ.

Đức Phật đã dạy: “Hiếu vi vạn hạnh vi tiên”, nghĩa là hiếu đứng đầu trong muôn hạnh lành. Ngài luôn luôn nhắc nhở đệ tử phải có

lòng hiếu thảo, biết ơn cha mẹ. Ngài đã dạy: “Sanh ra đời không gặp Phật, thờ cha mẹ chính là thờ Phật”, và trong kinh Vu Lan, kinh Báo Hiếu Phụ Mẫu, kinh Địa Tạng v.v.. đều nhắc đến lòng hiếu thảo của con cái, và chính Ngài cũng đã bày tỏ tấm lòng hiếu thảo một cách chân thành.

Sau khi thành Phật, Ngài trở lại hoàng cung thăm viếng hoàng tộc, an ủi chăm sóc vua cha đang lâm trọng bệnh, và thuyết pháp cho phụ vương nghe giác ngộ đạo lý vô thường. Khi phụ hoàng mất, Ngài đã đưa vai khiêng quan tài vua cha đến nơi an nghỉ cuối cùng. Tôn giả Mục Kiền Liên cũng đã bật khóc khi nhìn thấy mẹ mình làm loài ngựa quỳ, đói khát khổ sở, nên đã bán hết tài sản sẵn có để cúng dường trai tăng siêu độ cho mẹ. Đức Khổng Tử cũng đã nói: “Thiên kinh vạn điển hiếu nghĩa vi tiên”, nghĩa là dù có học rộng, chức lớn, quyền cao đi nữa cũng phải lấy hiếu thảo làm đầu. Hiếu thảo không phải chỉ đối với ông bà, cha mẹ, mà còn phải đối với các bậc sư trưởng nữa. Bởi vì họ đã dạy ta học hành nên người. Hiếu thảo là nguồn sống tinh thần mang lại hạnh phúc cho mọi gia đình, và cũng là nền tảng, đạo đức của cả một dân tộc. Ngày nay nhiều người học theo Âu Mỹ, có bằng cấp cao, địa vị lớn, nếu không thấm nhuần tư tưởng hiếu đạo, có thể sẽ trở thành những kẻ mất gốc, sẽ bỏ cha mẹ sống cô đơn buồn tủi nơi nhà dưỡng lão, không tới lui thăm viếng an ủi cha mẹ tuổi già. Khi cha mẹ qua đời thì nhang tàn khói lạnh, không được cúng quảy siêu độ, như các chiến sĩ phơi thầy ngoài trận địa trong Chính Phụ Ngâm khúc:

*Hồn tử sĩ gió ù ù thổi,
Mặt chinh phu trăng dôi dôi soi
Chinh phụ tử sĩ mấy người
Nào ai mặt mặt, nào ai gọi hồn?
Những kẻ bất hiếu với cha mẹ thì*

sẽ đưa đến bất nhân, bất nghĩa, bất tín và bất trung. Người không có đức tính nhân, nghĩa, trung, tín, làm dân thường thì đầu trộm đuôi cướp, xảo trá, gian manh, làm quan thì tham nhũng, vong bản, vọng ngoại, chạy theo chủ thuyết ngoại lai, “rước voi về dày mã tổ”, làm văn hóa thì bồi bút, đầu độc tư tưởng quần chúng, gieo rắc chủ nghĩa ngoại lai, hướng dẫn dư luận sai lạc, làm luân lý đạo đức đảo lộn suy đồi, xã hội nghi kỵ, thối nát, con đi tố khổ cha mẹ, vợ chửi chồng, anh em đố kỵ lẫn nhau, bạn bè tìm cách hại nhau, vì háo danh, tham lợi mà phản thầy, hại huynh đệ, mất cả lương tâm. Vì vậy, cụ Trần Kế Xương đã phải đau lòng than thở:

*Nhà kia lỗi đạo con khinh bố,
Mụ nọ chanh chua vợ chửi chồng*

Tất cả thảm trạng xã hội diễn ra hằng ngày đều do bọn người bất hiếu mà ra cả.

Mùa báo hiếu Vu Lan là mùa biểu hiện tình thương yêu và sự cảm thông giữa người sống và kẻ chết, giữa cõi dương và cõi âm, đồng thời nhắc nhở người con Phật phải lấy hạnh hiếu làm đầu. Làm con

phải biết hiếu thảo với cha mẹ, dù ở hoàn cảnh nào cũng phải nuôi dưỡng cha mẹ lúc cha mẹ bệnh hoạn già yếu, đừng có những lời nặng nề, hay cử chỉ vô lễ làm cho cha mẹ buồn tủi. Chẳng may cha mẹ qua đời, phải lo chôn cất tử tế, cúng quảy, hương khói mỗi ngày, hoặc đem vào chùa làm chay, cúng dường trai tăng, siêu độ cho cha mẹ. Công ơn cha mẹ sánh bằng núi cao, biển rộng, thật khó mà đền đáp được. Ca dao có câu:

*Công cha như núi Thái Sơn,
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra.*

Chúng ta có nuôi con mới biết được sự cực khổ của cha mẹ như thế nào, như người xưa nói trong ca dao:

Nuôi con mới biết công lao mẫu tử.

Và chúng ta đừng bao giờ phạm phải lỗi lầm lớn mà không thể nào tha thứ được như:

*Mẹ nuôi con biển hồ lai láng,
Con nuôi mẹ tính tháng tính ngày*

(Ca dao)

Đồng Minh

